

Transparense informatīvais izdevums

Nr. 3, Aprīlis 2015

Eiropas Rīcības kodekss energoefektivitātes līgumiem

Šajā informatīvajā izdevumā ir parādīts kā Eiropas Rīcības kodekss energoefektivitātes līgumiem, kas definē pamata vērtības un principus energoefektivitātes līgumu (EPC) projektu īstenošanā, var tikt realizēts dzīvē. Informatīvajā izdevumā ietverta arī informācija par EPC Rīcības kodeksa parakstītājiem. Šajā izdevumā pausts Eiropas Saprātīgu energoefektivitātes pakalpojumu federācijas (EFIEES) un Eiropas energoservisa kompāniju asociācijas (eu.ESCO) viedoklis par esošo un nākotnes EPC tirgu.

Eiropas Rīcības kodekss energoefektivitātes līgumiem (EPC Rīcības kodekss) definē pamata vērtības un principus, kas ir fundamentāli svarīgi veiksmīgu, profesionālu un caurspīdīgu energoefektivitātes līgumu (EPC) projektu īstenošanai Eiropas valstīs. Eiropas Rīcības kodekss tika izveidots 2014. gada rudenī. Tā ir brīvprātīga apņemšanās un tam nav juridisku saistību.

Principi

EPC Rīcības kodekss sastāv no deviņiem pamatprincipiem, lai nodrošinātu caurspīdīgus un augstas kvalitātes Eiropas valstu EPC tirgus. Rīcības kodekss ietver sekojošus pamatprincipus:

1. EPC sniedzēji piedāvā ekonomiski efektīvus ietaupījumus
2. EPC sniedzēji nodrošina veikto darbu garantiju
3. EPC sniedzēji garantē ietaupījumus, veicot regulārus mērījumus
4. EPC sniedzēji atbalsta ilgtermiņa energopārvaldības pielietošanu
5. Attiecības starp klientu un EPC sniedzēju ir ilgtermiņa un godīgas
6. Visi EPC projekta posmi tiek veikti likumīgi un godīgi
7. EPC sniedzējs atbalsta klientu projekta finansēšanā
8. EPC sniedzējs nodrošina kvalificētus speciālistus projekta īstenošanai
9. EPC sniedzējs koncentrējas uz augstas kvalitātes sniegumu un uzraudzību visos projekta ieviešanas posmos

Plašāka informācija par Rīcības kodeksa principiem pieejama [Transparense mājas lapā](#).

Kā izmantot EPC Rīcības kodeksu?

- EPC Rīcības kodekss ir kvalitātes indikators, kas palīdz klientiem izprast, ko viņiem vajadzētu sagaidīt un pieprasīt no EPC sniedzēja un ko viņiem pašiem vajadzētu ievērot, lai sasniegtu paredzētos enerģijas ietaupījumus un ar tiem saistītās priekšrocības.
- Rīcības kodekss var tik izmantots kā mārketinga instruments, kas skaidri parāda energoefektivitātes līgumu godīgo enerģijas pakalpojumu biznesa modeli.
- Rīcības kodekss var sniegt palīdzību EPC vadlīniju izstrādē un līgumu slēgšanā.

Rīcības kodeksa atbalsta Eiropas Komisija

“Eiropas Rīcības kodekss energoefektivitātes līgumiem definē pamata vērtības un brīvprātīgus principus EPC sniedzējiem un klientiem.

Tas tika izstrādāts, sadarbojoties Eiropas ESKO asociācijām, EPC sniedzējiem un klientiem. Rīcības kodeksu apstiprināja Eiropas Saprātīgu energoefektivitātes pakalpojumu federācija (EFIEES) un Eiropas energoservisa kompāniju asociācija (eu.ESCO). Ņemot vērā iepriekš minēto, šis ir potenciālais instruments EPC tirgus uzticības veicināšanai un energoefektivitātes problēmu novēršanai.

Björn Zapfel, EK, EASME

Transparense informatīvais izdevums

Rīcības kodeksa parakstītāji Eiropā

Pavisam nesen ieviestajam Eiropas Rīcības kodeksa energoefektivitātes līgumiem šobrīd ir ievērojams skaits parakstītāju no visas Eiropas.

Itālija

Itālijas EPC servisa kompānija ESCo Primiero ir veiksmīgi integrējusi EPC Rīcības kodu EPC līgumos, iesaistot arī gala lietotājus. ESCo Primiero prezidents Luigi Boso apgalvo: "Šis ir būtisks aspekts veiksmīgai iniciatīvai un nozīmīgs klientam, kurš ir iesaistīts projekta realizēšanā. Tas ir nozīmīgi arī kvalitātes, uzticamības un garantijas nodrošināšanai".

Luigi Boso, ESCo Primiero prezidents

Austrija

DECA – Austrijas energopakalpojumu sniedzēju asociācija – Rīcības kodeksu parakstīja 2014. gada septembrī. Saskaņā ar asociācijas priekšsēdētāja Heinz Mihatsch teikto, Rīcības kodeksa parakstīšanai ir ļoti liela nozīme un tas ir svarīgi Austrijas energoefektivitātes asociācijai, tās locekļiem un arī tirgum, kurā tā darbojas. Rīcības kodeksa parakstīšana nodrošina stingru apņemšanos veiksmīgu energoefektivitātes līgumu slēgšanā. Sekmīga Rīcības kodeksa ieviešana saskan arī ar DECA un e7 Energy Makrt Analyse stratēģisko darbību – pārredzamu un kvalitatīvu projektu īstenošanu. "Rīcības kodeksā esošo pamatprincipu piemērošana ir unikāls veids kā definēt pakalpojumu sniedzēju darbības principus un informēt klientus."

Heinz Mihatsch, DECA priekšsēdētājs

Latvija

EPC Rīcības kodeksu Latvijā ir parakstījusi pieredzējusi energopakalpojumu kompānija Renesco, kas ir realizējusi 15 EPC projektus daudzdzīvokļu ēku sektorā, kā arī trīs jauni energopakalpojumu sniedzēji – eco.NRG, Salaspils Siltums un Projektu Konsultantu Grupa –, kas pirmos projektus realizēs 2015. un 2016. gadā.

Vācija

Darba grupa no Vācijas ESKO asociācijas VfW e.V. parakstīja Rīcības kodeksu 2014. gada 26. novembrī. VfW ir vadošā organizācija, kas ir ieinteresēta energoefektivitātes pakalpojumu uzlabošanā un līgumu slēgšanā. Organizācija aktīvi atbalsta Vācijas nacionālā energoefektivitātes rīcības plāna (NAPE) izvirzītos mērķus. Tas uzsvēr enerģijas pakalpojumu modeļu pieaugošo nozīmi un turpmāko tirgus attīstību energoefektivitātes līgumu jomā.

VfW e.V.

Portugāle

Rīcības kodeksa parakstīšanas procesu Portugālē varētu dēvēt par veiksmes stāstu, jo Rīcības kodeksu parakstījuši jau deviņi uzņēmumi, kas veiksmīgi integrējuši Rīcības kodeksa pamatprincipus energoefektivitātes līgumos. Schneider Electric Portugal pārstāvis Luí Hagatong norāda: "EPC Rīcības kodeksa energoefektivitātes līgumiem parāda kodeksa parakstītāju apņemšanos strādāt un sadarboties profesionāli un kvalitatīvi ar mērķi veicināt ilgtspējīgu enerģijas pakalpojuma tirgu, ietverot augstus kvalitātes standartus."

Luís Hagatong, Schneider Electric

Portugal energoefektivitātes nodaļas vadītājs

Sweden

Arī Zviedrijā vairākas energoservisa kompānijas (ESKO) ir kļuvušas par Rīcības kodeksa parakstītājām un Energoservisa kompāniju asociācija EEF ir piekritusi būt par Rīcības kodeksa koordinatoru Zviedrijā. Lotta Bångens no EEF norāda "Rīcības kodeksa ir veiksmīga iniciatīva, kas nodrošina lielāku EPC projektu caurspīdīgumu un līdz ar to arī lielāku klientu apmierinātību. Rīcības kodeksa pamatprincipi un būtība saskan arī ar EEF izvirzītajiem mērķiem. Pamatprincipi ir viegli saprotami, un tie nodrošina veiksmīgu un caurspīdīgu energoefektivitātes līgumu īstenošanu."

Lotta Bångens, EEF

Vēlies kļūt par parakstītāju?

Ja Jums ir radusies vēlme kļūt par Eiropas Rīcības kodeksa parakstītāju, plašāka informācija par Rīcības kodeksu pieejama [Transparense projekta mājas lapā](#).

Transparensence informatīvais izdevums

“Pozitīvs rādītājs ilgtermiņa biznesa attīstībai”

Eiropas energoservisa kompāniju asociācijas (eu.ESCO) izpilddirektors Dr. Peter Hug sniedz savu viedokli par EPC tirgu un Eiropas Rīcības kodeksu energoefektivitātes līgumiem.

Kas ir galvenās barjeras/izaicinājumi pašreizējā EPC tirgū Eiropā?

– Energoefektivitātes līgumu slēgšana ir aktuāla kopš astoņdesmito gadu sākuma. Taču EPC tirgus vēl joprojām nav līdz galam attīstīts, neskatoties uz to, ka enerģijas cenām ir tendence pieaugt. Joprojām trūkst kapitāla un uzturēšanas līdzekļu, kā arī nepieciešams veicināt sabiedrības izpratni par siltumnīcefekta gāzu emisiju ierobežojošajiem pasākumiem. Ir dažādi faktori – šķēršļi, kas kavē EPC tirgus attīstību un kurus nepieciešams novērst, lai EPC tirgus spētu attīstīties:

- Neskatoties uz to, ka ES finansētās iniciatīvas aktīvi darbojas šajā virzienā, joprojām trūkst izpratnes, informācijas un uzticība EPC tirgum gan privātpersonām, gan valsts sektora pārstāvjiem lielākajās Eiropas valstīs.

- Zemo tirgus attīstību veicina arī tas, ka nav izstrādāta konkrēta šī virziena politika un valdības atbalstīti mehānismi, kas būtu paredzēti energoefektivitātes līgumu slēgšanas veicināšanai. Respektīvi pašlaik nav izstrādāti mehānismi, kas varētu palīdzēt novērst šķēršļus, kas saistīti ar EPC tirgus modeļa attīstību.

- Nekonkrētība un apjukums ir izraisījis neviendabīgu pakalpojuma aprakstu, dažādas EPC līgumu definīcijas, tāpat arī dažādus īstenošanas procesus Eiropas Savienības dalībvalstīs. Tas rada apjukumu un kavē projektu attīstību, saskaņotu procedūru izveidi un līdz ar to arī ekonomisko ieguvumu gūšanu.

- Viens no lielākajiem trūkumiem ir ierobežotais publiskā sektora kompāniju skaits, kas būtu gatavas iesaistīties energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumos.

Kā Eiropas Rīcības kodekss var atbalstīt EPC tirgu?

– Tas atbalsta mūsu darbību pozicionējot uzņēmumus, kā kvalitatīva darba veicējus un uzticamus partnerus potenciālajiem klientiem. Tas atstāj pozitīvu ietekmi uz energoefektivitātes tirgu, veido elastīgu pamatu ilgtermiņa biznesa attīstībai, kas savukārt ir ļoti svarīgi laikā, kad valda ekonomiskā un finansiālā nestabilitāte. Rīcības kodekss palīdz pārvarēt lielāko daļu no iepriekš minētajiem šķēršļiem, tomēr

vēl lielāka uzmanība būtu jāpievērš tam, lai samazinātos izpratnes trūkums un palielinātos informācijas izplatīšana, tādā veidā palielinot klientu izpratni par energoefektivitātes līgumiem.

Pozitīvais efekts visā šajā ir tas, ka EPC pakalpojuma sniedzēji, kas jau ir parakstījuši Rīcības kodeksu, palīdz izplatīt informāciju par energoefektivitātes pasākumiem ne tikai vietējā un reģionālajā līmenī, bet arī privātajos sektoros, kas palīdzēs piesaistīt jaunus EPC tirgus dalībniekus.

No Jūsu skatupunkta, kāda ir pievienotā vērtība Eiropas Rīcības kodeksa parakstīšanai?

– Izmantojot līdz šim gūto pieredzi par veiksmīgu, profesionālu un caurspīdīgu EPC projektu īstenošanu, EPC sniedzēji var runāt kopīgā valodā, ko mēs saucam par “burvju frāzēm”. EPC sniedzēju pakalpojumi ietver dažādas aktivitātes, piemēram, enerģijas analīzi, auditēšanu, projektu izstrādi un īstenošanu, uzturēšanu un ekspluatāciju, ietaupījumu uzraudzību un izvērtēšanu, īpašumu apsaimniekošanu, nepieciešamo iekārtu piegādi un finansēšanas modeļu nodrošināšanu.

Kādu Jūs redzat EPC tirgu pēc pieciem gadiem?

– Rīcības kodekss ir svarīgs instruments, kas nodrošina pamatnostādnes augstas kvalitātes biznesa praksei un uzlabo komunikāciju starp EPC sniedzējiem un potenciālajiem klientiem, lai mudinātu vispirms domāt par energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu sniegtajiem ieguvumiem, pareizu energoresursu iepirkumu un enerģētikas politikas izvēli. Pareizais efekts tiks sasniegts, ja mums izdosies panākt valdības atbalstīto mehānismu ieviešanu. Tomēr beigu beigās šis ir biznesa plāns, kas vērstas uz ilgtermiņa attīstību. Ir svarīgi definēt skaidras vērtību un ieguvumu pozīcijas līgumos iesaistītajām pusēm (valsts un privātā sektora), pretējā gadījumā mūsu EPC biznesa modelis nevarēs veiksmīgi attīstīties un paliks pašreizējā attīstības līmenī.

Transparensence informatīvais izdevums

“Galvenais EPC Rīcības kodeksa mērķis ir panākt uzticību EPC tirgum”

Eiropas Saprātīgu energoefektivitātes pakalpojumu federācijas (EFIEES) ģenerālsēkretāre Valérie Plainemaison sniedz savu viedokli par EPC tirgu un Eiropas Rīcības kodeksu energoefektivitātes līgumiem.

Kas ir galvenās barjeras/izaicinājumi pašreizējā EPC tirgū Eiropā?

– Eiropas EPC tirgum tāpat kā arī energoefektivitātes servisa tirgum kopumā šobrīd novērojamas vairākas reglamentējošas un nereglamentējošas barjeras, kas atšķiras katrā dalībvalstī.

Kā galvenās nereglamentējošās barjeras varētu minēt: informētības trūkumu, zināšanu trūkumu par publisko iepirkumu un energoefektivitātes pasākumiem, finanšu instrumentu nepietiekamību, piemēram, garantiju un zemās procentu likmes ilgtermiņā. No reglamentējošām barjerām kā galvenos šķēršļus var minēt: likumdošanu, kas attiecas uz publisko iepirkumu, mainīgās siltumenerģijas cenas un PVN likmes noteikšanu, kas attiecas uz energoefektivitātes pakalpojumiem dažās dalībvalstīs. Vēl viena būtiska barjera ir pastāvošie stimuli starp īpašnieku un īrnieku vai īpašnieku vidū, kas ir saistīta gan ar reglamentējošiem gan nereglamentējošiem aspektiem.

“Galvenais EPC Rīcības kodeksa mērķis ir panākt uzticību Eiropas EPC tirgum, ņemot vērā dalībvalstu dažādās situācijas”

– Eiropas Parlamenta un Padomes izstrādātā Energoefektivitātes direktīva (2012/27/ES) nosaka, ka dalībvalstīm jāveic attiecīgi pasākumi, kas novērstu energoefektivitātes pasākumu reglamentējošos un nereglamentējošos šķēršļus.

Ļoti svarīgi ir tas, lai dalībvalstis identificētu šos šķēršļus un ierosinātu pasākumus to risināšanai. Eiropas Komisija savukārt varētu apkopot šos šķēršļus un iespējams izstrādāt novērtējumu “Energoefektivitātes šķēršļi un to risinājumi”,

kas atspoguļotu problēmas, ar kurām nācies saskarties dalībvalstīm, un to iespējamus risinājumus.

Kā Eiropas rīcības kodekss var atbalstīt EPC tirgu?

– Galvenais Eiropas Rīcības kodeksa mērķis ir panākt potenciālo klientu uzticību EPC tirgum, ņemot vērā atšķirības katrā dalībvalstī. Eiropas Rīcības kodekss ir instruments, kas spēj attīstīt augstas kvalitātes energoefektivitātes pakalpojumu tirgu Eiropā turpmākajos gados, palielinot potenciālo klientu informētību un izpratni par EPC.

No Jūsu skatupunkta, kāda ir pievienotā vērtība Eiropas Rīcības kodeksa parakstīšanai?

– Eiropas Rīcības kodekss atspoguļo vērtības un principus, kas ir būtiskas, lai attīstītu kvalitatīvu energoefektivitātes pakalpojumu tirgu Eiropā. Kļūstot par Eiropas Rīcības kodeksa parakstītāju, tiek apliecināta apņemšanās turpināt attīstīt Eiropas energoefektivitātes pakalpojumu tirgu.

Kā Jūs redzat EPC tirgu pēc pieciem gadiem?

– Ir grūti paredzēt EPC tirgus nākotni, taču ES energoefektivitātes politika var pārveidot enerģijas tirgu, kas koncentrējas uz enerģijas pakalpojumiem – uzlabot efektivitāti enerģijas lietošanas laikā, nevis koncentrēties tikai uz efektīvu enerģijas piegādi. Uzņēmumi un uzņēmējdarbības modeļi, kas tiek organizēti šādā veidā jau pastāv, bet līdz šim tirgus apstākļi un tiesiskais regulējums nav bijis tik atbalstošs, kā tam vajadzētu būt. Eiropas Rīcības kodekss energoefektivitātes līgumiem var būt lielisks instruments izpratnes veicināšanai par energoefektivitātes pakalpojumiem, kā arī veiksmīgs un klientiem labvēlīgs uzņēmējdarbības modelis tirgus un politikas veidošanai.

Transparense informatīvais izdevums

Jautājumi un atbildes par Rīcības kodeksu

J: Kādi ir klienta ieguvumi, lietojot EPC Rīcības kodeksu?

A: Ieguvumi, lietojot EPC Rīcības kodeksu, iekļauj garantētus enerģijas ietaupījumus, nekādus projekta riskus, enerģijas pārvaldību, kā arī speciālistu zināšanas un prasmes, kas nepieciešamas ekonomiski izdevīgu EPC projektu izstrādei.

J: Kāpēc Rīcības kodekss ir svarīga EPC sastāvdaļa?

A: EPC metodikai ir dažādas formas dažādās valstīs, un reizēm EPC projektos tiek pievērsta mazāk uzmanība galvenajiem EPC principiem, piemēram, garantētiem enerģijas ietaupījumiem. Tādējādi EPC Rīcības kodekss nodrošina vispārīgus noteikumus un vadlīnijas EPC tirgus dalībniekiem, īpaši EPC sniedzējiem, uzstādot EPC projektu kvalitātes līmeni.

J: Ko EPC Rīcības kodekss nozīmē EPC sniedzējiem?

A: Veicot savu darbību, EPC sniedzēji ievēro divus galvenos mērķus: nodrošināt energopakalpojumus un gūt peļņu, to darot. EPC Rīcības kodekss nosaka uzvedības un rīcības pamatprincipus, kas nodrošinās to, ka mērķis iegūt peļņu neaizēno mērķi nodrošināt kvalitatīvus pakalpojumus. Rīcības kodekss nav likums, un tādēļ tas ir atkarīgs tikai no EPC tirgus dalībniekiem, vai tie izmanto Rīcības kodeksu savā labā vai nē.

J: Vai EPC Rīcības kodekss atspoguļo tikai vēl vienu EPC sniedzēju pienākumu?

A: No pirmā acu uzmetiena varētu likties, ka EPC Rīcības kodekss nosaka tikai kārtējo prasību kopumu, tomēr tas nav veids, kā Rīcības kodeksu vajadzētu uzlūkot.

Gluži pretēji, šis rīks var tikt izmantots mārketinga aktivitātēs. Sekojot EPC Rīcības kodeksa noteikumiem un principiem, EPC sniedzēji parāda saviem klientiem, ka viņi piedāvā augstas kvalitātes pakalpojumus.

J: Vai EPC Rīcības kodekss ir svarīgs EPC klientiem un koordinatoriem?

A: No vienas puses, EPC klienti un koordinatori var izmatot Rīcības kodeksu kā paraugu par to, ko sagaidīt un ko pieprasīt no EPC sniedzējiem EPC iepirkuma procedūras laikā, kad tiek realizēti energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi un, it īpaši enerģijas ietaupījumu monitoringa un verifikācijas laikā, no otras puses, EPC Rīcības kodekss nosaka, ka klientiem un koordinatoriem jābūt labiem un uzticamiem EPC sniedzēju partneriem.

Notikumi

Transparense projekts sākās 2013. gada aprīlī un projektu plānots noslēgt 2015. gada septembrī. Šobrīd tiek strādāts pie noslēguma konferences rīkošanas, kas norisināsies Briselē Eiropas Ilgtspējīgas enerģijas nedēļas ietvaros šā gada 15.-19. jūnijā.

Šā gada 10. aprīlī notika konference „Enerģijas ietaupījumi – jaunas iespējas tipveida daudzdzīvokļu ēku atjaunošanā”, kas kopā pulcēja vairāk nekā 100 dalībniekus. Plašāka informācija pieejama [šeit](#).

Jaunumi

Konference ESCO Europe 2015

Pirmie rezultāti Rīcības kodeksa energoefektivitātes līgumu ieviešanā tika prezentēti ESCO Europe 2015 konferencē, kas notika Milānā 20. janvārī. Ar prezentāciju uzstājās projekta koordinatore Jana Szomolanyiova un Vladimir Sochor (SEVEn). Prezentācijas no konferences iespējams apskatīt un lejupielādēt [šeit](#).

Projekts CombinES

Projekta CombinES mērķis ir apvienot EPC ar publiskajām atbalsta programmām. Ikvienam ir iespējams lejupielādēt brošūru, kurā plašāk pastāstīts par EPC un publisko atbalsta programmu apvienošanu. Brošūrā parādīti arī labās prakses piemēri, kas īstenoti projekta laikā. Plašāka informācija par projektu pieejama projekta mājas lapā: www.combines-ce.eu.

Projekta koordinators

SEVEn, The Energy Efficiency Center

Americka 17, 120 00 Prāga, Čehijas Republika

Jana Szomolanyiova - jana.szomolanyiova@svn.cz

Izdevuma redaktors

IVL Swedish Environmental Research Institute

P.O. Box 21060, SE-100 31 Stokholma, Zviedrija

Marie Hedberg - marie.hedberg@ivl.se

Projekta partneri

